

ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ
НА 51-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ 12³¹
Мин

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 85, ал. 1, т.1 и 2 от Конституцията на Република България и чл. 70, ал.1, т.1 от Правилника за дейността и организацията на Народното събрание внасяме законопроект за изменение и допълнение на Закона за противодействие на корупцията.

Моля на основание чл. 71, ал.1 от ПОДНС да разпределите внесения от нас проект за разглеждане.

ВНОСИТЕЛИ:

Кочабин Тодоров Костадинов
Стефан Николаев Стефанов
Цонко Ангел
Михаил Радев
Златан Арнауд Златанов
Маргарита Мачева

ЗАКОНОПРОЕКТ

**ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОН ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА
КОРУПЦИЯТА**

Обн. ДВ. бр.84 от 6 Октомври 2023г., изм. и доп. ДВ. бр.13 от 13 Февруари 2024г.

§1. В член 3, ал.2, се добавя нова т.11 със следния текст:

„11. Оперативна проверка на корупционния риск, свързан със стандарта на живот, поведението и действията на лицата, заемачи висши държавни длъжности и в период от 5 години след нейното заемане.“

А сегашната т.11 става т.12

§2. В чл.4, ал.1 се добавя нова т.5 със следния текст:

„5. Пропорционалност на намесата в личния и семейния живот, при предимство на защитата на държавния интерес пред личния интерес;“

§3. В чл.6, ал.1, текстът на т.50 се изменя така:

„Членовете на управителните органи на икономически обособените лица и структурни единици по чл. 13, ал. 4 от Закона за публичните финанси, както и на дружества с повече от 50% държавно или общинско участие;

§4. В чл.10, ал.1, т.3, точката и запетаята се премахва и се добавя следния текст:

„а задължения към частни кредитори на стойност над 50 000 лева се декларират в процедурата по избор“.

§5. В чл.11, т.1 се добавя нова буква е) със следния текст:

„При действия или бездействия, с които се уронва престижа на държавното управление“

В текста на ал.2, след буква „г“ се добавя и буква „е)“ и след думите „може да започне по искане на“ , думите „една трета от народните представители“ се заменят с „парламентарна група“.

§6. В чл.13, ал.1 т.9 думите „може да“ се заличават, а след „обжалва“ се записва „в случаите, когато са налице законовите основания за това и при спазване на съветните срокове.“,

Добавя се и нова т.17 със следния текст:

„Проверява и събира сведения за стандарта на живот, поведението и действията на лицата, заемачи висши държавни длъжности за наличие на корупционни практики и/или установяване на конфликт на интереси и в период от 5 години след нейното заемане.“

§7. В чл.14, ал.1 т.1 в края на изречението се добавя следния текст „вкл. в случаите по чл.13, ал.1 т.9“.

§8. В чл.39, т.4 накрая на изречението, вместо точка се поставя запетая и се добавя следния текст:

„както и за наложените мерки за неотклонение, забрани и ограничения на обвиняемия“.

§9. В чл.51, ал.1 се добавят нови т.17 и т.18 със следния текст:

„17. Пътувания в чужбина извън тези, свързани със заеманата от тях публична длъжност, докато заемат такава и в период от пет години след напускането;“

„18. Участията си като пълномощник в сделки с недвижими имоти, движими вещи, с дялове и акции в търговски дружества, прехвърляне на предприятие или други търговски или правни сделки с имущество, оценени на стойност над 5 000 лв., докато заемат публична длъжност и в период до пет години след напускането“

§10. В чл.65, ал.5 след първото изречение се добавя ново изречение със следния текст:

„В случаите, когато с решението проверката се прекратява без последващи действия, лицето, подало сигнала, има правото да оспори решението по реда на Административнопроцесуалния кодекс в 14-дневен срок от получаването му. Делото се гледа в закрито заседание и съдът се произнася в едномесечен срок. Ако уважи жалбата, съдът връща обратно преписката на Комисията за повторно произнасяне, с даване на задължителни указания по спазването на закона.“

§11. В чл.66, ал.1 се добавя нова т.3 със следния текст:

„Да уведомят подателя на сигнала в едноседмичен срок от получаването на сигнала, за неговите права и възможности, включително и за тези по реда на чл.67, ал.1“.

§12. В чл.98, се добавя нова ал.3 със следния текст:

„Ако органът не извърши освобождаването в срока, предвиден в съответния закон, или се произнесе с решение, с което отказва да освободи лицето, за което е установен конфликт на интереси с влязъл в сила акт, Комисията може да го обжалва пред съответния административен съд по реда на Административнопроцесуалния кодекс. Неговото решение подлежи на обжалване пред Върховния административен съд, който се произнася в едномесечен срок след получаването на жалбата.“

§13. В чл.101, ал.1, т.5 след края на изречението, вместо точка се поставя и запетая и се добавя следния текст:

„както и с банковите и нефинансовите институции и с други подлежащи на специален лицензионен режим търговски дружества с цел обмен на информация“.

В точка 10 текстът се променя така:

„извършват проверки и събират сведения за стандарта на живот, поведението и действията на лица, заемащи публични длъжности, както и в период до пет години след напускането.“

А сегашната т.10 става т.11.

§14. В чл.106, т.1, в края на изречението вместо точка и запетая, се поставя само запетая и се добавя следния текст:

„или което има поведение, извършва действия или поддържа стандарт на живот, с което значително превишава размера на декларираното от него имуществено състояние.“

§15. В чл.107, ал.1 се добавя нова точка 14 със следния текст:

„събиране на информация от банкови и небанкови институции и от други търговски дружества, подлежащи на специален лицензионен режим, включително и чрез разкриване на банкова, застрахователна и осигурителна тайна по реда на чл.59 от закона и по реда на чл.115 от Закона за отнемане на незаконно придобито имущество.“

§16. В чл.109. се добавя нова ал.5 със следния текст:

„В условия на неотложност, директорът взема решения да предприема действия без провеждането на процедурата по настоящия член, след което уведомява Комисията и органите по НПК за предприетите действия.“

§17. В чл.112, ал.1 в т.2, точката и запетаята се премахват и се добавя следния текст:

„и за лицата, по отношение на които са влезли в сила решения за установяване на конфликт на интереси“.

Добавя се нова т.4 със следния текст:

„За лицата, по отношение на които са съставени актове за установяване на административни нарушения и за лицата, по отношение на които са влезли в сила наказателни постановления.“

§18. В чл.115 цифрата „1000“ се заменя с „2000“, а цифрата „3000“ се заменя с „4000“; цифрата „3500“ се заменя с „5000“, а цифрата „6000“ се заменя с „10 000“.

§19. В чл.116 цифрата „1000“ се заменя с „2000“, а цифрата „3000“ се заменя с „4000“.

§20. В чл.117, ал.3 в началото на изречението се добавят думите „На представляващият“ и се премахва думата „на“. След края на изречението се добавя ново изречение със следния текст:

„Неподаването на декларация е основание за извършването на проверка.“

§21. В чл.120, ал.1 се добавят думите „по този закон“.

В ал.2 се добавя ново изречение със следния текст:

„Актовете за установяване на нарушения по чл.115 се съставят и наказателните постановления се издават от органа по избора или назначение.“

§22. В §1 от Допълнителните разпоредби на закона се създава нова т.13 със следния текст:

„Увреждане на обществения интерес“ е резултат от действие или бездействие на държавен или общински орган включително колективен такъв, при което в рамките на законната си компетентност или задължения, със свои действия или бездействия се създава, или може да се създаде, наследваща и недължима материална облага за извършилия го или за трети лица. Увреждането на обществения интерес представлява корупционно поведение и подлежи на санкция, освен ако не представлява престъпление“

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ:

§1. В Закона за Комисията за отнемане на незаконно придобито имущество се правят следните допълнения:

§2. В чл.118 ал.3 накрая на изречението се добавят и думите „както и други поискани подходящи обезпечителни мерки“.

§3. В чл.144 В началото на изречението след думата „прехвърлило“ се добавят думите „три години преди или“.

§4. В чл.146 в края на изречението, вместо точка се поставя запетая и се добавя следния текст:

„както и имущество, собственост на трети лица, за придобиването на което проверяваното лице е действало като пълномощник и по отношение на същото е доказано, че същото е незаконно придобито.“

§5. В чл.147 в края на изречението, вместо точка се поставя запетая и се добавя следния текст:

„Както и тези, намерени у свързани с него лица, произходът на които не може да бъде доказан или е налице обосновано предположение, че надвишават тяхното имотно състояние“

§6. В чл.153 ал.1 след сумите „окръжния съд“ и поставената запетая, вместо „в“ се добавят думите „съседен на района“.

§7. В чл.154, текстът на алинея 2 се изменя по следния начин:

В производството пред съда Комисията не внася държавна такса.

§8. В Закона за МВР се правят следните допълнения:

В чл.37, текстът на ал.3 се променя по следния начин:

„ГД БОП може да провежда оперативно-издирвателни действия за корупционни престъпления на заемачи публични длъжности лица по чл.6, ал.1 т.17, 21, 22, 23, 32, 43, 44, 46, 50 и 51 от Закона за противодействие на корупцията“

А следващите алинеи се преномерират съответно.

§9. В Закона за местното самоуправление и местната администрация се създава чл.50а със следния текст:

„Чл.50а. Резултатите от дейността на съответните етични комисии по подадени до тях сигнали за нарушения на етичните кодекси на съответния общински съветно за неетично поведение или за конфликт на интереси и корупционно поведение, се обявяват публично чрез публикуване на интернет-страницата на съответната община, както и чрез поставянето им на табло на видимо място в сградата на общинската администрация“.

§10. В закона за защита на лица, подаващи сигнали или публично оповестящи информация за нарушения, в текста на чл.24, т.1 накрая на изречението, вместо точка и запетая, се добав запетая и се добавя следния текст:

„както и за възможностите за негова защита по закон;“

§11. В Наказателно-процесуалния кодекс, в чл.243, ал.4 се добавя ново изречение със следния текст:

„В случаите, когато за прекратяването се уведомява Комисията за противодействие на корупцията, тя може да обжалва постановлението в 7-дневен срок от получаването на преписа, като в случаите, когато не е провеждала разследването до този момент, тя има право на достъп до материалите по преписката“.

ВНОСИТЕЛИ:

Кочадин Тодороз Кочадинов
Стефан Николаев Стефанов
Цорго Днев

Liberty Park

Green Coast Forest

Maple Leaf

МОТИВИ:

Мотивите за настоящото законодателно предложение са свързани с трудностите за реална и пълномасщабна борба с корупцията и с конфликта на интереси при лица, заемащи публични длъжности, чрез досега действащите методи – имуществени декларации, стратегии, анализи и др.

Корупцията се извършва само и единствено с една цел – повишаване стандарта на живот и придобиване на имущество и всякакви имотни облаги и то предимно не на името на проверяваното лице, а на името на трети лица от най-близкото му обкръжение (роднини, лица, с които е във фактическо съжителство, приятели и т.н.). Това изисква да бъде разрешено извършването на проверки на поведението, действията и стандарта на живот на лицата, заемащи публични длъжности.

С оглед на придобиванията на имущество и на името на други лица, а не на името на проверяваното лице, следва да бъдат декларирани и сделки за имущества и права на стойност над 5 000 лева, по които проверяваното лице е действало като пълномощник на трети лица. По отношение на незаконно придобиваното имущество, за такова следва да се счита и имущество на свързаните с проверяваното лице негови преки възходящи, братя и сестри, когато няма доказателства за произхода му. За ефективното осъществяване на такива проверки, лицата следва да декларират и своите пътувания от всякакво естество извън страната, именно защото е обичайна практика незаконно придобити парични суми да се харчат в чужбина, където липсва контрол върху това, както и да се пребивава в закупени в чужбина имоти с незаконно придобити парични средства.

Във връзка с горните обстоятелства, на разследващите инспектори на КПК трябва да бъдат дадени правомощия за разкриване на банкова, застрахователна и осигурителна тайна за проверяваните лица. Също така, с оглед заеманата публична длъжност, е немислимо да се предполага, че евентуално корупционно поведение би приключило изведнъж след напускането на тази длъжност. Напротив, най-често след напускането и започва възползването от плодовете от евентуално извършвана корупционна дейност и респективно демонстрация на значително по-висок стандарт на живот. Именно затова следва крайния срок на проверките да бъде удължен в период до 5г. след напускането на заеманата публична длъжност, а сроковете за проверка назад във времето – да бъдат унифицирани на три-годишен период.

По отношение на лицата, подаващи декларации по този закон, в чл.6, ал.1, т.50 понастоящем са включени и изключително голям брой лица с нисък корупционен риск, проверката на чиито декларации обаче ангажира сериозен административен ресурс на КПК. Затова следва да бъде направено едно ограничение на посочените в тази конкретна точка лица.

В сегашната редакция на чл.13, ал.1 т.9 е дадена една свобода на Комисията – „може“ да обжалва прокурорски постановления. Същите следва да бъдат обжалвани в случаите, когато са налице законовите предпоставки за това, а не борбата с корупцията и с някои порочни прокурорски постановления да бъде оставена на субективната преценка на решаващия орган. В допълнение, в случаите, когато едно досъдебно производство, разследвано от Прокуратурата е прекратено, на КПК бива изпращано само

Постановлението, но Комисията няма достъп до преписката, по която не е извършвала и разследване. Затова като държавен орган би следвало да получи достъп до материалите, за да може да обжалва обосновано прокурорския акт.

При заемане на длъжността – член на Комисията, следва да бъдат деклариран и задължения към частни кредитори в размер над 50 000 лева, защото е без значение дали задължостта е към публични или частни кредитори, с оглед възможно корумпиране на член на съответната Комисия.

Следва да има възможност за отстраняване на член на Комисията, при уронване на престижа на държавната власт, както и да бъдат намалени изискванията за инициативата за това – до подписите от една парламентарна група.

С оглед по-доброто взаимодействие между КПК и Прокуратурата, е необходимо Комисията да бъде уведомявана и за предприетите ограничителни мерки и повдигнати обвинения от Прокуратурата спрямо проверяваните от нея лица.

По отношение на лицата, подаващи сигнали до Комисията, същите следва да имат изрична възможност да обжалват отказите на Комисията след извършената и приключила без последващи действия проверка, ако имат съмнения, че тя е била само формална и в защита на това или онова проверявано лице. Тогава лицата, подали сигнала, следва да могат да обжалват Решението на Комисията пред съда и да го оспорят като незаконосъобразно, по аналогия с правата на жалбоподателите да обжалват по съдебен ред актове на Прокуратурата след извършената от нея проверка.

Също така е редно да бъде засилено съдействието, което КПК да оказва на лицата, подаващи сигнали. Затова е необходимо, след като подадат сигнал, да бъдат уведомени за правата, които имат по този закон и за последващото съдействие и евентуално тяхна защита, която може да им бъде указана.

За да се предотврати възможност за решаване не в условията на обвързана компетентност, от страна на органи, които следва да отстранят от заеманата публична длъжност лице, за което е установен конфликт на интереси, е необходимо да има и процесуална възможност за КПК да обжалва отказите на съответните органи (като Общински изборителни комисии, зависими политически) пред съда, каквато възможност има например при решенията на общинските изборителни комисии по Изборния кодекс.

По отношение на дейността на разследващите органи на КПК, както бе посочено по-горе, същите следва да имат изрична възможност да проверяват поведението, действията и воденият стандарт на живот на лицата, заемащи публични длъжности, като в тази връзка получат и правомощия да събират банкова, застрахователна и осигурителна информация.

В настоящата законодателна уредба, дейността на директора на специализираната дирекция е скопена, тъй като той трябва да провежда съгласувателна процедура в 14-дневен срок, преди да извършва действия. В някои определени случаи на извършвана корупция обаче, е налице обективна неотложност такива действия да бъдат извършени. Затова е редно да бъде уредена възможност, и то само в тези изключителни случаи по неотложност, да не бъде провеждана процедурата, но след извършването на неотложните действия да бъде уведомявана както Комисията, така и органите по НПК, за да могат тези действия на директора да бъдат санкционирани положително или отрицателно.

Редно е да има публичност на санкционираните лица, заемащи публични длъжности и българското общество да узнае кои лица, заемащи такива длъжности са корумпирани и нарушават закона, затова се предлага включването им в списъка с публични регистри. Криенето на санкционираните лица от обществеността не бори корупцията, а само я защитава и поощрява.

Следва да бъдат увеличени и глобите по този закон, защото сегашните им размери нямат никакъв дисциплиниращ ефект и не действат превантивно.

Създаваме и основание за извършване на проверка – неподаването на декларация (различно от закъснялото подаване). Защото винаги причината за неподаване на декларация е една-единствена – да се прикрие имущество, което е без ясен произход.

По отношение на правомощията на КОНПИ да търси отнемане на имущество на лица в окръжните съдилища, изместваме местната подсъдност в съдебен район, съседен на този по постоянно местожителство на лицето, срещу което е заведен иска, тъй като следва да ограничим вероятността за зависимости между това лице и съдебния състав, обичайно живеещи в едно и също населено място и дори познаващи се един друг.

В случаите на налагане на обезпечителни мерки по чл.118 от закона, следва изрично да бъде дадено правомощие на КОНПИ, в алинея 4 да иска и налагането на други подходящи обезпечителни мерки с цел обезпечаването на бъдещия иск.

При провеждането на съдопроизводствата, инициирани от КОНПИ за отнемане на незаконно придобито имущество, не следва да се държи държавна такса, пораи спецификата на тези искове. Парадоксално е държавата, в опитите си например да си върне незаконно придобито имущество, да плаща държавни такси в размер на 4% от материалния интерес.

Създаваме и възможности за ГДБОП да извършва проверки за корупционни престъпления, чрез своя специализиран отдел „Корупция“ на лица, заемащи публични длъжности с особено обществено значение.

Лицата, участващи в местната власт и местното самоуправление, санкционирани за корупция или за конфликт на интереси, също следва да бъдат публично обявявани, с цел възпитателно-превантивна функция.

ВНОСИТЕЛИ:

Костадин Тодоров Костадинов
Стефан Вилеаев Стефанов
Цорто Ангел
Иван Рабелов
Здравко Василев Желев
Маргарита Мачаева

ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

Така предлаганите законодателни промени ще доведат до:

1) По-ефективна проверка на елементите на корупционния риск, превенция и противодействие на корупцията и конфликта на интереси чрез извършването на реални действия от страна на КПК, а не само чрез проверка на формално подавани имуществени декларации от задължените по закон лица.

2) По-големи възможности за българските граждани да противодействат на корупцията и на конфликта на интереси от страна на лица, заемащи публични длъжности, чрез методите на инициране на съдебен контрол върху отказите на КПК да предприема действия по подадени сигнали и чрез по-добрата комуникация между тях и Комисията;

3) Подобрене на дейността на Комисията за противодействия на корупцията и на Комисията за отнемане на незаконно придобито имущество по отношение на оперативната дейност и на взаимодействието и с другите държавни органи и с Прокуратурата, както и чрез разтоварването на администрацията, предизвикано от намаляването от кръга на лицата по чл.6, ал.1 т.9 и пренасочването на административен ресурс върху извършването на реални, а не само документални проверки;

4) Дисциплиниращ ефект върху задължените лица, чрез по-високите размери на глобите и чрез задължителните проверки при неподаване на декларация за имущество, както и чрез публикуването в регистри и публичното обявяване на държавно и местно ниво на санкционираните лица;

5) Ограничаване на възможностите за придобиване на собственост на имущество, придобито по незаконен начин, на името на роднини, близки и т.н.

6) По-добра защита на интереса на държавата в производствата по отнемане на незаконно придобито имущество - по отношение на обезпечителните мерки, съдебните такси по съдопроизводствата и с премахване на съмненията за корупция по дела за отнемане на незаконно придобито имущество, чрез изместване на местната подсъдност по такива иски в друг съдебен район, а не в района по постоянен адрес на ответника и на съдията, който гледа делото.

ВНОСИТЕЛИ:

Костадин Тодоров Костадинов
Стефан Николаев Стефанов
Цорто Ана
Александра Раваева
Звонимир Звонимиров
Маргарита Михайлова